

MARSILII DE PADUA
DEFENSOR PACIS

DICCIO TERCIA.
CAPITULUM II.

De conclusionum quarundam explicita illacione ad determinata in prioribus dictionibus de necessitate sequencium. Quarum attencione facilius assequi possunt principantes et subditi finem per hunc librum intentum.

Harum autem inferendarum conclusionem hanc primam ponemus.

§ 1. Solam divinam seu canonicam scripturam, et ad ipsam per necessitatem sequentem quamcumque ipsiusque interpretationem ex communi concilio fidelium factam veram esse, ad eternam beatitudinem consequendam necesse credere, si alicui debite proponatur. Huius siquidem certitudo est et sumi potest 19° secunde, ex 2^a in 5^{am}.

§ 2. Legis divine dubias diffinire sentencias, in hiis presertim, qui Christiane fidei vocantur articuli, reliquisque credentis de necessitate salutis, solum generale concilium fidelium aut illius valenciorem multitudinem

MARSILIO DIN PADOVA
APĂRĂTORUL PĂCII

DISCURSUL AL TREILEA
CAPITOLUL II

Despre prezentarea explicită a câtorva concluzii referitoare la cele determinate în cele spuse mai înainte despre necesitatea celor ce urmează. Având grijă de acestea, principii și supușii pot urmări mai ușor scopul propus de această carte

Iar dintre aceste concluzii inferate, o punem pe aceasta prima:

§ 1. Unica scriptură divină sau canonică și orice interpretare care decurge cu necesitate din ea făcută adevărată de consiliul credincioșilor, trebuie să fie crezute pentru a atinge fericirea eternă, dacă cuiva i-au fost făcute cunoscute. Aceasta este într-adevăr cert și se poate proba în II.xix. 2–5.

§ 2. Doar consiliul general al credincioșilor sau mulțimea ori partea celor mai însemnați dintre ei trebuie să determine pasajele îndoielnice ale legii divine expuse

sive partem determinare debere, nullumque aliud parciale collegium aut personam singularem cuiuscumque existat, iam dicte determinacionis auctoritatem habere. Huius autem certitudo habetur 20° secunde, ex 4^a in 13^{am}.

§ 3. Ad observanda precepta divine legis, pena vel supplicio temporali nemo evangelica scriptura compelli precipitur: 9° secunde, ex 3^a in 10^{am}.

§ 4. Solius evangelice legis precepta vel ad ipsa per necessitatem sequencia, et que secundum rectam rationem fieri aut omitti convenit, propter eternam salutem necesse servari; Antique vero Legis nequamquam omnia: 9° secunde, ex 10^a in finem.

§ 5. In divinis seu evangelice legis preceptis aut prohibitis neminem mortalem dispensare posse, permissa vero prohibere, obligando ad culpam aut penam pro statu presentis seculi vel venturi, solum posse generale concilium aut fidem legislatorem humanum, nullumque aliud parciale collegium vel singularem personam cuiuscumque condicionis existat: 12° prime, 9^a, et 9^a secunde, 1a et 21° secunde, 8^a.

§ 6. Legislatorem humanum solam civium universitatem esse aut valenciorem illius partem: 12° et 13° prime.

§ 7. Decretales vel decreta Romanorum aut aliorum quorumlibet pontificum communiter aut divisum absque concessione legislatoris humani *vel generalis concilii*

în articolele credinței creștine și cele pe care trebuie să le urmeze credincioșii pentru bunăstarea morală, și nu trebuie să existe nici un alt colegiu sau vreo persoană singură care să aibă autoritate în determinarea celor spuse mai sus. Certitudinea acestora se află în II.xx.4–13.

§ 3. La respectarea preceptelor legii divine, nimeni nu este constrâns de scriptura evanghelică să primească pedeapsa sau chinul temporal: din II.ix.3–10.

§ 4. În vederea mântuirii eterne este necesar să se urmeze doar legile Noului Testament și a celor ce decurg cu necesitate din ele, și care, potrivit cu dreapta rațiune, sunt acceptate sau respinse; însă nu este necesar să se urmeze toate legile Vechiului Testament: din II.ix.10–fin.

§ 5. Nici un muritor nu poate să se dispenseze de preceptele sau interdicțiile legii divine sau evanghelice; doar consiliul general sau legislatorul uman al credinței poate să interzică cele permise, obligând la vină sau pedeapsă, în lumea aceasta sau cealaltă, și nici un colegiu parțial sau persoană singură (nu poate face asta), în orice condiții ar fi: din I.xii.9 și II.xxi.8.

§ 6. Numai totalitatea cetățenilor sau partea ei mai însemnată este legislatorul uman: din I.xii și I.xiii.

§ 7. Decretele și hotărârile pontifului Romei sau ale oricăror altor (episcopi), în comun sau separat, nu pot obliga pe nimeni la pedeapsă sau supliciu temporal sau

constituta, neminem obligare pena vel supplicio temporali *nec spirituali*: 12° prime, et 28° secunde, 29^a.

§ 8. In humanis legibus solum legislatorem vel illius auctoritate alterum dispensare posse: 12° prime 9^a.

§ 9. Principatum electum aut alterum qualecumque officium a sola electione auctoritatem habentis ad illam, nullaque alia confirmatione seu approbatione pendere: 12° prime 9^a, et 26° secunde, ex 4^a in 7^{am}.

§ 10. Cuiuslibet principatus aut alterius officii per electionem instituendi, precipue vim coactivam habentis, electionem a solius legislatoris expressa voluntate pendere: 12° et 15° prime, ex 2^a in 4^{am}.

§ 11. Solum unum numero supremum principatum esse debere in civitate vel regno: 17° prime.

§ 12. Personas et ipsarum qualitatem ac numerum ad officia civitatis, sic quoque civilia omnia determinare, ad principantis fidelis auctoritatem secundum leges aut probata consuetudines tantummodo pertinere: 12° prime et 15°, 4^a et 10^a.

§ 13. Nullum principantem, eoque minus collegium parviale vel singularem personam cuiuscumque conditionis existat, alienorum actuum monasticorum aut civilium absque mortalis legislatoris determinatione imperii plenitudinem seu potestatis habere: 11° prime et 23° secunde, ex 3^a in 5^{am}.

spiritual; aceasta se poate doar cu autorizația legislatorului uman sau a consiliului general: din I.XII și II.XXVIII.29.

§ 8. În <domeniul> legilor umane, numai legislatorul sau altul, prin autoritatea lui, poate acorda o dispensă: din I.XII.9.

§ 9. Conducătorul ales sau un alt oficiu instituit prin alegere își derivă autoritatea din corpul celor care aleg, și din nici o altă confirmare sau aprobare: din I.XII.9 și II.XXVI.4-7.

§ 10. Instituirea prin alegere a unei conduceri sau a altui oficiu, mai ales dacă are putere coercitivă, este derivată doar din voința exprimată a legislatorului: din I.XII și I.XV.2-4.

§ 11. Trebuie să existe, ca număr, doar o singură putere supremă în cetate sau în regat: din I.XVII.

§ 12. Persoanele, calitatea și numărul acestora, care ocupă funcții în stat, precum și toate cele civile, trebuie să fie determinate de principele creștin în conformitate cu legile și obiceiurile confirmate: din I.XII și I.XV.4-10.

§ 13. Nici un conducător, cu atât mai puțin un colegiu parțial sau o persoană singulară, de orice condiție ar fi ea, nu deține plenitudinea poruncii sau a puterii asupra faptelor altora, monastici sau civili, fără permisiunea legislatorului pământesc: din I.XI și II.XXIII.3-5.

§ 14. Principatum seu iurisdictionem coactivam supra quemquam clericum aut laicum, eciam si hereticus extet, episcopum vel sacerdotem inquantum huiusmodi nullam habere: 15 prime, ex 2^a in 4^{am}, 4°, 5° et 9° secunde ac 10°, 7^a.

§ 15. Super omnem singularem personam mortalem cuiuscumque condicionis existat, atque collegium laicorum aut clericorum, auctoritate legislatoris solummodo principantem iurisdictionem, tam realem quam personalem, coactivam habere: 15° et 17° prime, 4°, 5° ac 8° secunde.

§ 16. Excommunicare quemquam absque fidelis legislatoris auctoritate ulli episcopo vel presbytero aut ipsorum collegio non licere: 6° secunde, ex 11^a in 14^{am}, et 21° secunde, 9^a.

§ 17. Omnes episcopos equalis auctoritatis esse immediate per Christum, neque secundum legem divinam convinci posse, in spiritualibus aut temporalibus preesse invicem vel subesse: 15° et 16° secunde.

§ 18. Auctoritate divina, legislatoris humani fidelis interveniente consensu seu concessione, sic alios episcopos communiter aut divisum excommunicare posse Romanum episcopum et in ipsum auctoritatem aliam exercere, quemadmodum e converso: 6° secunde, ex 11^a in 14^{am}, et 15° et 16° secunde.

§ 19. Coniugia seu matrimonia divina lege prohibita per mortalem neminem dispensari posse, humana vero lege

§ 14. Nici un episcop sau preot nu are autoritate sau jurisdicție coercitivă asupra vreunui cleric sau laic, chiar dacă este dovedit ca eretic: din I.xv.2-4, I.IV, I.v și II.IX până la II.x.7.

§ 15. Principele care guvernează prin autoritatea legislatorului are jurisdicție asupra persoanelor și asupra posesiunilor fiecărui muritor de orice condiție, fie el laic sau cleric, și asupra fiecărui colegiu de laici sau clerici: din I.xv, I.xvii, II.IV, II.v și II.viii.

§ 16. Nici unui episcop sau preot sau colegiu de episcopi sau preoți nu îi este permis să excomunică pe cineva, fără autorizația legislatorului: din II.vi.11-14 și II.xxi.9.

§ 17. Toți episcopii își derivă autoritatea în egală măsură în mod imediat de la Cristos, și nu se poate dovedi din legea divină că episcopii ar trebui să fie unul deasupra sau dedesubtul celuilalt în problemele temporale sau spirituale: din II.xv și XX.xvi.

§ 18. Prin autoritatea divină, a legislatorului uman credincios, care intervine prin acord sau concesiune, la fel și alți episcopi, împreună sau separat, îl pot excomunica pe episcopul Romei și ⟨pot⟩ să exercite asupra lui ⟨și⟩ o altă autoritate; întrucâtva ⟨este valabilă⟩ și reciprocă: din II.vi.11-14, II.xv și II.xvi.

§ 19. Nimeni nu poate primi dispensă în cazul cununiilor sau căsătoriilor interzise prin legea divină, sub

prohibita ad solius legislatoris vel per ipsum principantis auctoritatem pertinere: 12° prime, 9^a, et 21° secunde, 8^a.

§ 20. Natos non ex legitimo thoro seu matrimonio legitimos facere sic, ut hereditarie succedere possint aliaque suscipere civilia et ecclesiastica officia et beneficia, ad solum fidelem legislatorem noscitur pertinere: ubi supra immediate.

§ 21. Ad ecclesiasticos ordines promovendos ipsorumque sufficienciam iudicare iudicio coactivo ad solum legislatorem fidelem spectare, ac sine ipsius auctoritatem quemquam promovere ad hec cuiquam sacerdoti vel episcopo non licere: 15° prime, 2^a, 3^a, 4^a, et 17° secunde, ex 8^a in 16^{am}.

§ 22. Numerum ecclesiarum sive templorum ac in ipsis ministrare debencium sacerdotum, diaconum et reliquorum officialium, ad solum principantem secundum leges fidelium pertinet mensurare: ubi supra immediate.

§ 23. Ecclesiastica officia separabilia solius fidelis legislatoris auctoritate debere conferri et similiter auferri posse, sic quoque beneficia et propter pias causas reliqua constituta: 15° prime, 2^a et 4^a, et 17° secunde, ex 16^a in 18^{am}, et 21° secunde, ex 11^a in 15^{am}.

⟨păcat de⟩ moarte Însă în cazul celor interzise de legea umană, ⟨dreptul de a da dispensă⟩ revine numai autorității legislatorului sau celui care conduce prin el: din I.xii.9 și II.xxi.8.

§ 20. Dreptul de a legitima ⟨copii⟩ născuți dintr-o legătură sau căsătorie nelegitimă pentru a putea primi moștenire, sau alte beneficii și oficii civile și eclesiastice, aparține doar legislatorului credincios: din cele de mai sus, imediat.

§ 21. Doar legislatorul credincios are dreptul să promoveze ordinele eclesiastice și să judece calificările persoanelor din aceste funcții printr-o decizie coercitivă, și nici un preot sau episcop nu are dreptul să promoveze pe cineva fără autoritatea acestuia: din I.xv.2–4 și II.xvii.8–16.

§ 22. Numai principele, potrivit legilor credincioșilor, are dreptul să determine numărul bisericilor sau templelor, și numărul preoților, diaconilor și al altor clerici care trebuie să servească în ele: din cele de mai sus, imediat.

§ 23. Oficiile eclesiastice separabile pot fi conferite sau luate doar prin autoritatea legislatorului credincios; aceasta este adevărată și referitor la beneficiile eclesiastice și la alte proprietăți devotate scopurilor pioase: din I.xv.2,4, II.xvii.16–18 și II.xxi.11–15.

§ 24. Notarios aut alios oficiales publicos civiles statuere ad nullum episcopum pertinere inquantum huiusmodi, communiter aut divisim: 15° prime, 2^a, 3^a et 10^a, et 21° secunde, 15^a.

§ 25. Docendi aut operandi publice secundum artem aut disciplinam aliquam neminem episcopum, communiter aut divisum, inquantum huiusmodi, licenciam concedere posse; sed hoc ad legislatorem saltem fidelem aut eius auctoritate principantem tantummodo pertinere: ubi supra immediate.

§ 26. Promotos ad diaconatum aut sacerdocium, reliquosque Deo irrevocabiliter consecratos in ecclesiasticis officiis et beneficiis, ceteris non sic consecratis debere preferri: 14° secunde, ex 6^a in 8^{am}.

§ 27. Ecclesiasticis temporalibus, expleta sacerdotum et aliorum evangelii ministrorum, et hiis que ad cultum divinum pertinent, ac impotentum pauperum necessitate, licite ac secundum legem divinam pro communibus seu publicis utilitatibus aut defensionibus uti posse legislatorem simpliciter et in parte: 15° prime, 10^a, et 17° secunde, 16^a, et 21° secunde, 14^a.

§ 28. Cuncta temporalia que ad pias causas seu misericordie opera statuta sunt, ut que testamentis legantur pro ultramarino transitu ad resistendum infidelibus, aut pro captivorum ab ipsis redempcione vel pauperum

§ 24. Nici un episcop sau colegiu de episcopi nu are dreptul să îi stabilească pe notari sau pe alți oficiali civili: din I.xv.2,3,10 și II.xxi.15.

§ 25. Nici un episcop sau colegiu de episcopi, împreună sau separat, nu poate da permisiunea de a preda sau de a practica public vreo profesie sau disciplină, ci acest drept aparține cel mult legislatorului creștin sau celui ce conduce prin autoritatea lui: din cele de mai sus, imediat.

§ 26. În oficiile și beneficiile eclesiastice, cei care au primit consacrarea ca diaconi sau ca preoți, sau au fost în alt mod dedicați irevocabil lui Dumnezeu, ar trebui să fie preferați celor care nu au fost consacrați astfel: din II.xiv.6–8.

§ 27. Legislatorul poate, în mod permis și potrivit legii divine, să folosească cele temporale eclesiastice pentru utilitățile comune sau publice și pentru cazurile de apărare după ce nevoile preoților și clericilor, cheltuielile cultului divin și nevoile săracilor neputincioși au fost satisfăcute: din I.xv.10, II.xvii.16, și II.xxi.14.

§ 28. Toate ⟨proprietățile⟩ temporale stabilite pentru scopuri pioase sau pentru opere de milostenie, cum ar fi cele lăsate prin testamente pentru trecerea mării în vederea opunerii rezistenței față de necredincioși, răscumpărarea

impotentum sustentacione, ceterisque similibus, ad solum principantem secundum legislatoris determinacionem ac legantis vel aliter largentis intencionem disponere pertinet: ubi supra immediate.

§ 29. Collegii cuiuscumque vel religionis vacationem concedere, ipsamque approbare vel instituere, ad auctoritatem pertinet solius legislatoris fidelis: 15° prime, 2^a, 3^a, 4^a et 10^a, et 17° secunde, ex 8^a in 16^{am}, et 21° secunde, 8^a et 15^a.

§ 30. Hereticos omnesque delinquentes et arcendos pena vel supplicio temporali iudicare iudicio coactivo, penasque personale infligere ac reales exigere, ipsasque applicare, ad solius principantis auctoritatem pertinet secundum determinacionem legislatoris humani: 15° prime, ex 6^a in 9^{am}, et 8° secunde, 2^a et 3^a, et 10° secunde.

§ 31. Neminem subditum et per iuramentum licitum alteri obligatum, absque causa rationabili per fidelem legislatorem tercie significacionis iudicio iudicanda, per episcopum aut presbyterium aliquem solvi posse, huiusque oppositum adversari sane doctrine: 6° et 7° secunde et 26° secunde, ex 13^a in 16^{am}.

§ 32. Episcopum aut ecclesiam aliquam metropolitanam simpliciter omnium statuere atque privare seu deponere ab huiusmodi officio, ad solum generale concilium fidelium omnium pertinere: 22° secunde, ex 9^a in 12^{am}.

captivilor sau susținerea săracilor neputincioși, și alte scopuri similare, pot fi dispuse doar de către principe în acord cu decizia legislatorului și cu intenția celui care le-a lăsat sau a celui care a donat astfel: din cele de mai sus, imediat.

§ 29. Doar autorității legislatorului creștin îi revine să îngăduie desființarea unor ordine religioase sau a unui colegiu oarecare, și să le aprobe sau să le instituie: din I.xv.2-4,10, II.xvii.8-16 și II.xxi.8-15.

§ 30. Îi revine numai autorității principelui, potrivit deciziei legislatorului uman, să îi judece printr-o judecată coercitivă pe eretici și pe toți delincvenții și pe cei care trebuie să suporte pedepse sau supliciu temporal, și să le aplice pedepse personal, și să le ceară amenzi și să le aplice pe acestea: din I.xv.6-9, II.viii.2,3 și II.x.

§ 31. Nimeni, dacă este supus și obligat altuia printr-un jurământ legal, nu poate fi absolvit de vreun episcop sau preot fără un motiv rațional care trebuie judecat de un legislator credincios printr-un proces în cel de-al treilea sens și nu se poate opune printr-o învățătură sănătoasă acestui (enunț): din II.vi, II.vii și II.xxvi.13-16.

§ 32. Consiliul general al credincioșilor singur are dreptul în mod absolut, dintre toți, de a crea un episcop sau o biserică metropolitană, sau de a priva (pe cineva) sau de a-l depune de la această oficiu: din II.xxii.9-12.

§ 33. Generale concilium aut parciale sacerdotum et episcoporum ac reliquorum fidelium per coactivam potestatem congregare, ad fidelem legislatorem aut eius auctoritate principantem in communitatibus fidelium tantummodo pertinere, nec in aliter congregato determinata vim aut robur habere, ad observacionem quoque neminem obligare temporali aut spirituali pena vel culpa: 15° prime, 2^a, 3^a et 4^a, et 17° prime et 8° secunde, ex 6^a in finem, et 21° secunde, ex 2^a in 8^{am}.

§ 34. Ieiunia et aliquorum ciborum prohibiciones solius generalis concilii fidelium seu fidelis legislatoris auctoritate fieri debere. Opera quoque mechanicarum arcium ac doctrinas disciplinarum, que lege divina nulla dierum exerceri prohibita fuerint, solum predictum concilium seu legislatorem predictum interdicere posse; ad observacionem quoque talium arcere pena vel supplicio temporali solum legislatorem fidelem aut eius auctoritate principantem: 15° prime, 2^a, 3^a, 4^a et 8^a, et 21° secunde, 8^a.

§ 35. Canonizari aut tamquam sanctum adorari quempiam, per solum generale concilium statui et ordinari debere: 21° secunde, 8^a.

§ 36. Episcopis aut presbyteris aliisque templorum ministris si uxores interdicere convenit, reliqua quoque circa ecclesiasticum ritum, per generale solum fidelium concilium id statui et ordinari, ac eum solum collegium

§ 33. Legislatorul credincios sau cel care conduce prin autoritatea acestuia comunitățile credincioșilor singur are dreptul să convoace fie un consiliu general sau unul local al preoților, episcopilor sau al celorlalți credincioși, prin puterea sa coercitivă; și nimeni nu poate fi amenințat cu pedeapsa sau vina temporală sau spirituală să se supună decretelor unui consiliu convocat în alt mod: din I.xv.2-4 și I.xvii, II.viii.6-fin., II.xxi.2-8.

§ 34. Consiliul general al credincioșilor sau legislatorul credincios singur au autoritatea să impună posturi și interdicțiile anumitor alimente. Doar consiliul sau legislatorul pomeniți pot interzice lucrările artelor mecanice sau predarea disciplinelor pe care legile divine le permit să fie practicate în orice zi, și legislatorul sau cel care conduce prin autoritatea lui pot constrânge oamenii să asculte de interdicție prin pedepse temporale: din I.xxv.2-4,8 și II.xxi.8.

§ 35. Faptul ca cineva să fie canonizat sau adorat ca sfânt trebuie instituit și consacrat numai printr-un consiliu general: din II.xxi.8.

§ 36. Dacă se ajunge la interzicerea soțiilor pentru episcopi sau preoți sau pentru alți slujitori ai templelor, precum și la celelalte privitoare la ritul bisericesc, acest lucru să fie instituit și consacrat numai prin consiliul general al credincioșilor și numai colegiul acestora sau

aut personam in hoc cum predictis dispensare posse, cui data fuerit eius auctoritas per concilium supradictum: ubi supra immediate.

§ 37. A iudicio coactivo episcopo vel sacerdoti concesso semper ad legislatorem contendentem liceat appellare, vel ad eius auctoritate principantem.: 15° prime, 2^a et 3^a, et 22° secunde, 11^a.

§ 38. Perfectionem evangelicam summe paupertatis servare debentem nihil immobilium in sua potestate habere posse absque determinatio proposito, quodlibet tale habitum vendendi, cum primum potuerit, preciumque pauperibus tribuendi; mobilis autem aut immobilis rei nullius habere dominium seu potestatem, cum proposito scilicet vendicandi eam coram iudice coactivo ab auferente vel auferre volente: 13° secunde, 22^a et 30^a, et 14°, 14^a.

§ 39. Episcopis reliquisque ministris evangelicis, que ad alimentum et tegmentum necessaria fuerint, saltem cotidiana vice, cui ministrant evangelium, multitudo vel persona singularis secundum legem divinam et suam possibilitatem exhibere tenetur, decimas vero vel alterum quid aliud, si superfuerit dictorum ministrorum necessitati supplende, nequaquam: 14° secunde, ex 6^a in 11^{am}.

§ 40. Legislatorem fidelem aut eius auctoritate principantem in subiecta sibi provincia compellere posse tam episcopos quam reliquos evangelicos ministros, quibus de

persoana căreia i-a fost dată autoritatea lui prin numitul consiliu de mai sus să poată da disoensă în cazurile menționate: din cele de mai sus, imediat.

§ 37. Este tot timpul permis să apelezi la legislator pentru o decizie coercitivă dată de un episcop sau preot cu autorizația legislatorului: din I.xv.2–3 și II.xxii.11.

§ 38. Cei care trebuie să urmeze perfecțiunea evanghelică prin sărăcie completă nu pot să aibă în posesie nici o proprietate imobilă, decât dacă este cu intenția fixă de a o vinde cât mai curând posibil și de a da banii la săraci; ei nu pot avea acele drepturi în proprietăți mobile sau imobile care să le permită, de exemplu, să le recupereze printr-o decizie coercitivă de la o persoană care le-ar lua sau ar încerca să le ia: din II.xiii.22,30 și II.xiv.14.

§ 39. Mulțimea sau persoana singulară, potrivit legii divine și propriei capacități, este obligată să ofere episcopilor și altor slujitori ai Evangheliei, cele necesare pentru hrană și îmbrăcăminte, măcar pentru viața de fiecare zi. Însă (ei nu sunt datori să ofere) decime sau altceva, dacă aceasta trece peste nevoile care trebuie acoperite ale pomeniților slujitori: din II.xiv.6–11.

§ 40. Legislatorul credincios sau cel care conduce prin autoritatea lui are dreptul să constrângă pe episcopii sau pe alți clerici care trăiesc într-o provincie care le este supusă

sufficiencia victus et tegmenti provisum est ad divina officia celebranda et sacramenta ecclesiastica ministranda: 15° prime, 2^a, 3^a et 4^a, et 8° secunde, ex 6^a in finem, et 17° secunde, 12^a.

§ 41. Episcopum Romanum et alium quemlibet ecclesiasticum seu templi ministrum secundum legem divinam per solum fidelem legislatorem aut eius auctoritate principantem vel fidelium generale concilium ad officium ecclesiasticum separabile promoveri debere, ab eodem quoque suspendi atque privari exigente delicto: 15° prime, 2^a, 3^a, 4^a et 10^a, et 17° secunde, ex 8^a in 16^{am} et 22° secunde, ex 9^a in 13^{am}.

§ 42. Possint autem alie quamplures et utiles conclusiones ex prioribus dictionibus per necessitatem inferri quas tamen deduximus, contenti sumus, quoniam ad predictam pestem cum ipsius causa succidendam facilem atque sufficientem prebent ingressum, et propter abbreviacionem sermonis.

și care le oferă cele necesare traiului, să celebreze serviciul divin și să administreze sacramentele: din I.xv.2-4, II.viii.6-fin. și II.xvii.12.

§ 41. Episcopul Romei și orice alt slujitor eclesiastic sau al bisericii, potrivit legii divine, pot fi avansați într-un oficiu eclesiastic separabil doar de către legislatorul creștin sau de cel ce conduce prin autoritatea sa, sau de consiliul general al credincioșilor; și ei pot fi suspendați sau eliberați de acel oficiu de către aceeași autoritate: din I.xv.2-4,10, II.xvii.8-16 și II.xxii.9-13.

§ 42. Dar se pot infera în mod necesar multe alte concluzii utile din expunerile anterioare; totuși, noi suntem mulțumiți că le-am dedus pe acestea, pentru că ele oferă un punct de pornire facil și suficient pentru a curma pomenita molimă împreună cu cauza ei, precum și în vederea scurtării discursului.
